

«شیرشاه» همچنان محبوب است

انیمیشن «شیرشاه» محصول سال 1994 صنعت سینما که به روش‌های قدیمی و غیر کامپیوتری ساخته شده بود...

جام جم آنلاین: انیمیشن «شیرشاه» محصول سال 1994 صنعت سینما که به روش‌های قدیمی و غیر کامپیوتری ساخته شده بود، 2 هفته قبل توسط شرکت والت دیزنی دوباره (به صورت سه‌بعدی) اکران عمومی شد. این فیلم هیچ تفاوتی با نسخه دوبعدی قبلی نداشت و تنها تفاوت آن همین بود که به کمک فناوری‌های نوین سینمایی تبدیل به یک اثر سه‌بعدی شده بود. تا قبل از اکران عمومی دوباره این فیلم، کسی صحبتی درباره شیرشاه نمی‌کرد.

ولی پس از نمایش عمومی و موفقیت پیش‌بینی نشده آن، منتقدان و تحلیلگران سینمایی صحبت و بحث را در ارتباط با آن شروع کردند. هیچ‌یک از تحلیلگران اقتصادی سینما تصور آن را نمی‌کردند که نسخه سه‌بعدی انیمیشن «شیرشاه» که امروز دیگر اثری کلاسیک محسوب می‌شود با وجود رقابتی رنگارنگ و تازه‌وارد خود در جدول گیشه نمایش سینماها بتواند صدرنشین شود و حتی برای 2 هفته متوالی این مقام را از آن خود کند. از سال 1997 که قسمت اول مجموعه فیلم «شیرشاه» در اکران دوباره خود صدرنشین جدول هفتگی گیشه سینماها شد، هیچ فیلم دیگری نتوانسته بود این موفقیت را تکرار کند. این در حالی است که در آن زمان منتقدان و تحلیلگران سینمایی پیش‌بینی صدرنشینی جدول گیشه نمایش را برای فیلم علمی-تخیلی جورج لوکاس می‌کردند. اما فیلم لوکاس نتوانسته مثل انیمیشن کمپانی والت دیزنی در دومین هفته نمایش هم این کرسی را برای خود حفظ کند.

شیرشاه سه‌بعدی در اولین هفته نمایش با فروشی حدود 30 میلیون دلار صدرنشین جدول هفتگی گیشه نمایش سینماهای آمریکای شمالی شد. رقابتی این فیلم، نسخه دوباره‌سازی شده فیلم‌های «171#& سگ‌های پوشالی» و «171#& راندن» بودند که با فروش پایین‌تری کرسی‌های بعدی جدول را اشغال کردند. موفقیت 30 میلیون دلاری شیرشاه حتی باعث تعجب مسوولان شرکت فیلمسازی والت دیزنی هم شد. پل درگاردیان، تحلیلگر معروف اقتصادی سینما در این رابطه می‌گوید: تمام دستاران فیلم‌های انیمیشن امید زیادی به موفقیت شیرشاه در اکران دوباره‌اش داشتند، اما کسی تصورش را نمی‌کرد که چنین افتتاحیه‌ای در انتظارش باشد. این افتتاحیه بالا قبل از هر چیز به دلیل کیفیت بالای فیلم (هم‌قصد و هم‌ساخت) است. بدون هیچ اغراقی، این انیمیشن یکی از بهترین محصولات کل تاریخ سینما - و نه فقط در حوزه ساخت محصولات انیمیشن - است.

او ادامه می‌دهد: بسیاری از تماشاگران نسخه اصلی در زمان اکران عمومی شیرشاه کودک و نوجوان بودند. حالا آنها در بزرگسالی خود هم از این فیلم استقبال کرده و این بار آن را همراه کودکان خود به تماشا نشسته‌اند. تماشاگران ماجراجویی‌های شخصیت‌های اصلی این انیمیشن به صورت سه‌بعدی، جذابیت بسیار زیادی برای بینندگان آن داشته است. فکر می‌کنم موفقیت کلان شیرشاه در اکران عمومی دوباره‌اش، صنعت سینما را به فکر نمایش عمومی محصولات موفق نسبتاً قدیمی خود به شیوه سه‌بعدی بیندازد و در آینده نزدیک شاهد اکران عمومی دوباره این نوع فیلم‌ها باشیم.

در شرایطی که بحث مربوط به موفقیت این انیمیشن در اکران عمومی دوباره‌اش ادامه داشت، صنعت سینما و دستاران فیلم‌های سینمایی با شوک دیگری روبه‌رو شدند. شیرشاه سه‌بعدی در دومین هفته نمایش عمومی و با وجود رقابتی سرسختی مثل فیلم‌های «171#& مانی‌بال» و «171#& بودن» توانست صدرنشینی جدول را برای خود حفظ کند. این بار این انیمیشن با فروش بالای 22 میلیون دلاری - 7 میلیون دلار کمتر از رقم فروش هفته قبل خود - این مقام را به دست آورد. تحلیلگران اقتصادی سینما موفقیت شیرشاه را در اکران عمومی دوباره‌اش به سه‌بعدی بودن آن ربط می‌دهند و می‌گویند اشتیاق عمومی تماشاگران برای دیدن محصولات انیمیشنی به صورت سه‌بعدی، عامل اصلی استقبال بالای تماشاگران از این فیلم نسبتاً قدیمی بوده است.

شیرشاه با هزینه تولید 79 میلیون دلاری خود - که طبق استانداردهای دهه 90 رقم بالایی محسوب می‌شد - در نمایش عمومی خود آن زمان در آمریکای شمالی 330 میلیون دلار فروش کرد و با نقدهای مثبت منتقدان روبه‌رو شد. فیلم با این رقم فروش، لقب موفق‌ترین محصول انیمیشن کلاسیک کل تاریخ سینما را از آن خود کرد و هنوز هم پرفروش‌ترین محصول تاریخ سینما (در هر دو بخش سنتی و کامپیوتری) به شمار می‌آید. انیمیشن شیرشاه را راب مانیکوف با همکاری راجر آلونه کارگردانی کرد و قصه آن برداشتی آزاد از درام کلاسیک «171#& هملت» ویلیام شکسپیر است که ماجراجویی‌های خود را به قلمرو حیوانات برده است.

سیمبا شخصیت اصلی قصه بچه‌شیری است که بزودی جای پدر خود را خواهد گرفت و تبدیل به رهبر حیوانات جنگل خواهد شد، اما اسکار، عموی بدطینت او با کشتن پدر سیمبا و تبعید او به یک نقطه دور دست، زمام حکومت را به دست می‌گیرد. سال‌ها بعد سیمبا که شیر جوانی شده و واقعیت مربوط به مرگ پدرش را فهمیده به جنگل برمی‌گردد و با شکست دادن عموی بدذاتش، دوباره صلح و

زندگی خوش را به جنگل برمی گرداند. بازیگران مطرحی مثل متیو برادریک، جرمی آیرونز، وودی گلدبرگ و جیمز ارل جونز در این انیمیشن صداهای خود را به شخصیت‌های اصلی و مهم قصه قرض دادند.

نکته: نکته جالب در ارتباط با این انیمیشن، نوع برخورد طرفداران ویلیام شکسپیر با آن است اکثریت شکسپیرشناسان و دوستداران او با شیرشاه برخورد گرمی کردند و از آن به‌عنوان یکی از بهترین اقتباس‌های سینمایی از یکی از آثار ویلیام شکسپیر نام بردند اما با وجود موفقیت کلان مالی و اقتصادی شیرشاه با انتقادهایی هم از سوی گروه‌های ضد تبعیض نژادی روبه‌رو شد. مخالفان فیلم عقیده داشتند والت دیزنی با انتخاب بازیگران رنگین‌پوستی مثل گلدبرگ و ارل جونز - که به جای شخصیت‌های منفی انیمیشن صحبت می‌کردند - تلویحا گفته که رنگین‌پوستان موجوداتی منفی و خبیث هستند، اما این تحلیل چندان از سوی محافل عمومی مورد استقبال قرار نگرفت و طرح آن را اقدامی غیرضروری و بی‌معنی اعلام کردند. حتی خود بازیگران رنگین‌پوستی که با این فیلم همکاری داشتند، ادعای این گروه را رد کرده و گفتند شیرشاه لحن تبعیض‌نژادی‌گونه ندارد و از مضمون آزادی و استقلال فکری و عملی حمایت می‌کند. نکته جالب در ارتباط با این انیمیشن، نوع برخورد طرفداران ویلیام شکسپیر با آن است. اکثریت شکسپیرشناسان و دوستداران او با شیرشاه برخورد گرمی کردند و از آن به‌عنوان یکی از بهترین اقتباس‌های سینمایی از یکی از آثار ویلیام شکسپیر نام بردند. گروهی از همین انجمن‌های طرفدار شکسپیر، شیرشاه را در کنار 2 نسخه سینمایی کلاسیک «هملت» قرار دارند که توسط 2 صنعت سینمای روسیه و انگلستان تولید شده است. این دو فیلم توسط گریگوری کوزیتنسوف و لاورنس اولیویه ساخته شد و اینونکتی اسموکتوفسکی و اولیویه در آنها در نقش شخصیت هملت این شاهزاده تیره‌بخت کلاسیک بازی کرده‌اند.

انیمیشن شیرشاه اولین فیلم بلند سینمایی مینکوف پس از چند فیلم کوتاه بود. او در سال‌های پس از موفقیت کلان این انیمیشن، فیلم‌های استوارت کوچولو 1 و 2، عمارت جن‌زده (با بازی ادی مورفی) و قلمرو ممنوع (با بازی جکی چان و جت لی) را کارگردانی کرد. ولی هیچ یک از این فیلم‌ها نتوانستند موفقیتی همسطح شیرشاه کسب کنند و این انیمیشن، همچنان بهترین و تنها کار موفق کارنامه سینمایی وی به شمار می‌رود. آیا زمانی که مینکوف در حال ساخت شیرشاه بود، تصور آن را می‌کرد که این فیلم تبدیل به یکی از کارهای کلاسیک تاریخ سینما شود؟ این پرسشی است که برای بسیاری از منتقدان و دوستداران فیلم‌های انیمیشن مطرح بوده است.

راب مینکوف، این پرسش را چنین پاسخ می‌دهد: «وقتی آن روزها کار روی شیرشاه را شروع کردیم، انیمیشن‌هایی که تولید می‌شدند با استقبال خوب تماشاگران همراه می‌شدند. فیلم‌هایی مثل پری دریایی کوچولو، علاءالدین و دیو و دلبر با استقبال تماشاگران و منتقدان روبه‌رو شده بودند. هدف ما در زمان تولید شیرشاه این بود که فیلمی بسازیم که بتواند موقعیت این انیمیشن‌ها را تکرار کرده و طرفداران جدید و تازه‌وارد سینمای انیمیشن را راضی کند، اما فقط پس از اکران عمومی شیرشاه بود که متوجه شدیم این بار کاری ویژه تهیه کرده‌ایم. زمان تولید فیلم هیچ اطمینانی نداشتیم که حاصل کار چه خواهد شد. البته صادقانه باید بگویم از موفقیت بالای فیلم خیلی هم شگفت‌زده نشدیم».

اما نکته‌ای که در رابطه با نسخه جدید شیرشاه مطرح می‌شود این است که آیا سه‌بعدی کردن آن چیز تازه‌ای را به کلیت فیلم اضافه خواهد کرد؟ واقعیت این است که نسخه جدید بجز عنصر سه‌بعدی شدن، هیچ چیز تازه‌ای به نسخه قدیمی اضافه نکرده است. با این حال، مینکوف تماشای نسخه سه‌بعدی فیلم را یک تجربه جدید و خوب برای تماشاگران سینما ارزیابی می‌کند و همین عنصر سه‌بعدی را برای این که فیلم شکل و رنگ تازه‌ای به خود بگیرد، کافی می‌داند. او می‌گوید: «بگذارید اعتراف کنم خودم یکی از طرفداران فیلم‌های سه‌بعدی هستم، البته به این شرط که استفاده خوب و درستی از این عنصر در فیلم‌های سینمایی بشود. برای مثال، «آواتار» روی پرده سینما عالی و خیره‌کننده بود، اما در عین حال، تعدادی فیلم هم به صورت سه‌بعدی روانه پرده سینما شده‌اند که نتوانسته‌اند قابلیت‌های این سیستم را به صورت کامل و درست به نمایش بگذارند. همیشه با خودم فکر می‌کردم اگر شیرشاه سه‌بعدی بود، چه اتفاقی می‌افتاد؟ خوشحالم بگویم که احساس می‌کنم شیرشاه جدید توانسته قابلیت‌های دنیای سه‌بعدی را خوب و قابل قبول عرضه کند. این نسخه بعد تازه‌ای به محیط و شخصیت‌های قصه داده و تجربه‌ای را برای بیننده‌اش فراهم می‌کند که به واسطه آن می‌تواند بیشتر و بهتر درگیر ماجراها و روابط درون آن بشود. این در حالی است که این نسخه، هیچ چیزی را از نسخه کلاسیک آن کم نکرده و ارزش‌های فراوان آن را خدشه‌دار نمی‌کند».

پرسشی که اکنون تحلیلگران اقتصادی سینما مطرح می‌کنند این است که آیا تماشاگران سینما طی ماه‌های آینده با اکران عمومی دوباره نسخه‌های سه‌بعدی محصولات نسبتاً قدیمی‌تر سینما - که نسخه‌های دوبعدی‌شان موفقیت خوبی در جدول گیشه نمایش کسب کرده‌اند - روبه‌رو خواهند شد؟ اگر این اتفاق بیفتد، بازار سینما چند تا از این فیلم‌ها را روانه پرده سینما خواهد کرد و چه تعداد از آنها با استقبال گرم تماشاگران روبه‌رو خواهد شد؟

ورایتی / مترجم: کیکاووس زبیری

